

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЮ СИСТЕМОЮ НА КАФЕДРІ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

Катрушов О.В., Саргош О.Д., Матвієнко Т.М., Четверикова О.П., Комишан І.В., Юркова М.С., Романюк М.В., Флока В.С.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Навчання студентів за кредитно-трансферною системою вимагає всебічного застосування різноманітних засобів оцінювання знань і вмінь під час поточного і підсумкового контролю. Авторами статті проаналізовано ефективність системи контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів на кафедрі гігієни та екології.

Since the student's education by credit transfer system requires the use of different means of assessing knowledge in current and final control, the article analyzes the effectiveness of the system for monitoring and evaluating students' academic achievements.

Ключові слова: кредитно-трансферна система, поточний контроль знань, підсумковий контроль знань.

Основна вимога до вищої освіти в сучасних умовах – орієнтація на розвиток особистості, здатної творчо розв'язувати загальнопромислові та соціально-економічні проблеми в їх взаємозв'язку [2; 3].

Розв'язання завдань щодо підготовки фахівців, які відповідають вимогам сьогодення, безпосередньо залежить від змісту й організації навчально-виховного процесу, оскільки саме від цього залежить професійне становлення особистості.

Засобом визначення кількісних і якісних параметрів технології навчання виступає контроль як один із невід'ємних компонентів процесу діагностування навчальних досягнень студентів. В умовах, коли самостійне оволодіння знаннями стає домінуючим, великого значення набуває вивчення ролі контролю у формуванні мотивації навчання студентів, розвитку їхньої пізнавальної самостійності, самоконтролю особистості. Тому в процесі дослідження значна увага приділяється вивченню праць, присвячених проблемам розвитку особистості, її ціннісних орієнтацій, пізнавальних здібностей.

На особливу увагу заслуговує вивчення питання методики контролю навчальних досягнень студентів, яка визнається однією з актуальних проблем сучасної педагогічної науки [2; 5; 6]. Практичне значення розв'язання цієї проблеми полягає в необхідності впровадження її результатів у навчальний процес вищого навчального закладу.

На кафедрі гігієни та екології студенти медичного факультету, які здобувають освітню кваліфікацію «Магістр медицини» і професійну кваліфікацію «Лікар», вивчають гігієну за кредитно-трансферною системою на 2, 3 і 6 курсах.

У системі охорони здоров'я гігієна як основна профілактична наука посідає одне з пріоритетних місць – її основне завдання полягає у вивченні закономірностей сприятливого чи шкідливого впливу чинників навколишнього середовища на здоров'я людини з метою обґрунтування і запровадження в практику діяльності санітарної служби та повсякденну діяльність лікарів загальної практики та сімейних лікарів, а також середніх і молодших медичних фахівців відповідних запобіжних і оздоровчих заходів, які забезпечують збереження та зміцнення здоров'я людей різних вікових, професійних і соціальних груп, населення в цілому [4].

Програма дисципліни структурована на три модулі, які вивчаються відповідно на 2, 3 і 6 курсах: «Загальні питання гігієни та екології»; «Спеціальні питання гігієни та екології»; «Оцінка стану навколишнього середовища і його впливу на здоров'я населення (гігієна й екологія)». Для поточного контролю рівня знань і вмінь студентів застосовуються різні форми письмового й усного опитування, а також вхідні та підсумкові тестові завдання.

Найпоширеніший метод контролю знань студентів – усне опитування, яке дозволяє встановити контакт зі студентом, виявити особливості засвоєння навчального матеріалу. Застосування письмової перевірки дає можливість організувати роботу з усією групою студентів, а також визначити напрями індивідуальної роботи з кожним. З метою виявлення знань студентів до кожної теми створено методичні вказівки, які містять теоретичні питання і питання для самоконтролю, тестові завдання з п'ятьма варіантами відповідей, одна з яких правильна, і ситуаційні задачі.

На кафедрі гігієни діє комп'ютерний клас для підготовки до практичних занять, розв'язування тестових завдань із банку даних Державної організації «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» під час підготовки до ліцензійного іспиту «Крок 2. Загально-лікарська практика», а також підготовки студентів до підсумкового модульного контролю (ПМК) і проведення ПМК.

Контроль практичних навичок охоплює розв'язування ситуаційних задач із гігієни, перевірку протоколів самостійної навчально-дослідної роботи. ПМК відбувається після вивчення модуля. На 6 курсі контроль знань проводиться шляхом складання студентами практично-орієнтованого державного іспиту (ПОДІ) з гігієни.

З огляду на зазначене, викладач має володіти повним спектром різноманітних методів контролю й оцінювання навчальної діяльності студентів, оптимально і творчо підходити до їх використання залежно від дидактичної мети, змісту навчального матеріалу, рівня обізнаності студентів і їхнього інтелектуального розвитку. Не викликає сумнівів, що дослідження і використання альтернативних засобів контролю дозволяє викладачеві оптимізувати освітній процес, формувати в студентів мотивацію до аудиторного і позааудиторного самостійного навчання з огляду на великий обсяг навчальних матеріалів, які студент має засвоїти самостійно.

У зв'язку з цим актуалізується проблема самостійної роботи студента (СРС), яка мусить мати конкретні змістові характеристики, контролюватися, перевірятися й оцінюватися. Контроль знань студента з тем, винесених на самостійне опрацювання, відбувається на виділених для цього практичних заняттях, на яких обговорюються питання з цих тем. СРС також контролюється викладачем наприкінці аудиторного заняття у вигляді тестового контролю.

Окремі частини навчального матеріалу опрацьовуються студентами і складаються у вигляді рефератів. Для заохочення виконання студентами індивідуальної СРС колективом кафедри розроблено перелік інших видів ро-

біт: участь у Всеукраїнських наукових студентських конференціях, загальноакадемічних наукових студентських конференціях, студентських олімпіадах, у роботі кафедрального наукового гуртка тощо.

Важливим критерієм оцінки ефективності вивчення дисципліни є показник складання студентами випускного курсу ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 2. Загальна лікарська підготовка» з гігієни профілю. Порівняння результатів складання Кроку студентами випускного курсу, які навчалися за спеціальністю «Лікувальна справа», за 7 років (2011- 2017) свідчить про покращення результатів його складання, особливо у 2016 році, коли показники студентів ВДНЗУ «УМСА» (87,4) були вищими за національні показники (84,6), а у 2017 році – трохи нижчі (80,3) порівняно з національними (80,6).

Організаційною формою державної атестації випускників медичного факультету освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за спеціальністю «Лікувальна справа» з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я є ПОДІ, результати якого також мають велике значення для оцінки ефективності вивчення дисципліни. Аналізуючи результати складання ПОДІ, варто зазначити, що якісна успішність випускників медичного факультету з урахуванням результатів стандартизованого тестового державного іспиту «Крок 2. Загальна лікарська практика» і ПОДІ з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я у 2017 році зросла до 83,33% (у 2016 році – 80,48%, у 2015 році – 88,2%).

Висновки. Для поглиблення індивідуалізації навчання і контролю знань студентів, які навчаються за кредитно-трансферною системою, доцільно зменшити кількість студентів у академічних групах. За можливості необхідно забезпечити кафедру ліцензійними навчально-контролювальними комп'ютерними програмами, уніфікованими в Україні, для стандартизації навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Канівець Т.М. Основи педагогічного оцінювання : навч.-метод. посіб. / Т.М. Канівець. – Ніжин : Видавець П.П. Лисенко М.М., 2012. – 102 с.
3. Кобзар О.Б. Дидактична роль нових інформаційних технологій у навчальному процесі вищої медичної школи // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / Ред. кол.: В.О. Зайчук, О.Я. Савченко, М.Ф. Дмитриченко [та ін.]. – К. : НМШ ВО, 2002. – Вип. 32. – С. 86-96.
4. Нікберг І.І. Гігієна з основами екології : підруч. [для студ. вищ.навч.закл.] / І.І. Нікберг, І.В. Сергета, Л.І. Цимбалюк. – К. : Здоров'я, 2001. – 504 с.
5. Раков С.А. Якість освіти: європейський вимір [Текст] / С. А. Раков // Вісник тестування і моніторинг в освіті. – 2007. – № 10-11. – С. 4-13, 16.
6. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб-ник / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
7. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний інститут Університету "Україна", 2006.

УПРОВАДЖЕННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТРЕНІНГІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Кіндій В.Д., Дворник В.М., Марченко К.В., Шеметов О.С., Петренко Р.В.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлює необхідність вносити корективи в підготовку та підвищення кваліфікації медичних працівників із наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів. У статті наведені шляхи покращення якості освіти у вищих навчальних закладах із використанням ефективної організації та інформатизації навчального процесу шляхом упровадження передових наукових розробок у практику викладання, забезпечення високого професіоналізму викладачів, створення сучасної навчально-методичної бази.

The current development of medical science and practice necessitates adjustments in the training and upgrading of medical staff with the approach of their education to international standards. That is why the quality of education in higher educational institutions needs to be improved by efficiently organizing and informing the educational process, by introducing advanced scientific developments into teaching practice, providing high professionalism of teachers, creating a modern educational and methodological base.

Ключові слова: **якість освіти, додипломна освіта, симуляційна освіта, тренажери, фантоми.**

Ключовим аспектом будь-якого навчання є його практична спрямованість. Симуляційна освіта – одна з основних методик практичної підготовки медичних фахівців у розвинених країнах. Доведена ефективність відпрацювання навичок на симуляторах.

У післядипломній медичній освіті симуляційні тренінги лежать у основі низки методик, які мають на меті допомогти відтворювати різні клінічні ситуації. Симулятори варіюють від простих фізичних моделей анатомічних структур (модель кісток черепа, грудної клітки, таза чи тренажери для відпрацювання окремих умінь) до складних пристроїв і манекенів із високою механічною реальністю і комп'ютерним управлінням та стандартизованих пацієнтів. Саме завдяки таким технологіям підготовка фахівців максимально наближена до їхньої реальної діяльності.

Видатний психолог і лікар К.К. Платонов писав про особливості навчання фахівців із використанням тренажерів: «Тренажер – це навчальний посібник, що дозволяє формувати навички, необхідні в реальних умовах праці» [5].

Відома орієнтовна класифікація типів симуляторів, які використовуються в медичній освіті:

1) комп'ютеризовані манекени, екранні симулятори (дозволяють імітувати відповідну реакцію);

2) анатомічні моделі – використовуються для формування окремих умінь і навичок;

3) фантом – модель людини або його частини в справжню величину, що заміщає оригінал, який зберігає тільки